

SANTO DOMINGO, JULI 2018

De negen uur durende reis is sneller voorbij gegaan dan ik had verwacht. De vlucht is comfortabel geweest. Of dat komt doordat Paula onafgebroken en opgetogen over haar eerste bezoek aan de Dominicaanse Republiek heeft gekletst, of door de aangename stoelen met meer beenruimte waar ik extra voor heb bijbetaald, kan ik niet met zekerheid zeggen.

Maar nu ril ik opeens. Van de koude lucht en van vermoeidheid. Ik maak me zorgen over mijn bagage en hoop dat de douane niet gaat vragen om mijn koffer open te maken. Hoewel ik het kistje goed heb verpakt, gaat de angstige gedachte door me heen dat het misschien is opengebarsten en dat de poederachtige inhoud door mijn koffer is verspreid. Of erger nog, dat de douane het kistje zal openen en om uitleg zal vragen. Ik rek me uit en ga even staan om mijn benen te strekken. Ik kijk uit het raam en vanuit de lucht lijkt Santo Domingo een geordende stad, met een geometrisch stratensysteem.

Dan klinkt het signaal 'riemen vast' en zet de piloot de landing in. Het doel van de reis is geen weekje vakantie. Het is ook geen zakenreis. Je kunt het bezoek aan het Caribische ei-

land beter omschrijven als een afscheid of een belofte die we gaan nakomen.

We landen bij daglicht. De passagiers in het vliegtuig applaudisseren. Ook de donkere pastoor die naast me zit.

Zoals Juan Luis heeft geschreven, staat kort na het verlaten van het toestel zijn chauffeur met een bordje met mijn naam erop op ons te wachten. Mijn voornaam. Met daarachter Eduardo's achternaam. Zonder spelfouten. De chauffeur geeft ons een hand en gaat ons voor naar de vipruimte waar we een glas cava krijgen aangereikt. Hij vraagt naar de paspoorten en een omschrijving van de koffers waar hij zorg voor zal dragen. De schrik slaat me om het hart. Als de chauffeur maar niet in de problemen komt. Met een onrustig gevoel overhandig ik hem mijn paspoort. Mijn dochter, gekleed in een korte broek, rommelt wat in haar rugzak.

Geïrriteerd zeg ik tegen Paula: 'Waarom ga je niet even naar de toiletruimte om je lange broek aan te trekken? Je kunt je zo echt niet vertonen aan Juan Luis en Eva.'

Ik had erop gestaan dat Paula een lange broek en een schoon shirt in haar handbagage mee zou nemen om netjes voor de dag te komen bij de ontmoeting. Eigenlijk had ik gehoopt eerst langs de toiletruimtes te kunnen gaan om de vieze smaak in mijn mond weg te werken, mijn tanden te poetsen en me om te kleden, alvorens de beste vriend van mijn man ons zou verwelkomen. Maar daar is geen tijd meer voor, want Juan Luis en Eva komen al aangelopen en omhelzen ons warm en lang.

Het is fijn om ze te zien. Ik voel de hartelijkheid die ze uitstralen en ben dankbaar dat de vrienden tijd hebben gevonden om ons op te halen. Ze houden oprecht van me, dat voel ik.

‘Als de chauffeur zo met de koffers komt, waar gaan we dan precies door de douane?’ vraag ik voorzichtig.

‘Maak je geen zorgen, David regelt alle formaliteiten’, zegt Juan Luis geruststellend terwijl hij ons nog wat cava inschenkt en een bordje met brownies en nootjes neerzet. Maar ik maak me wel zorgen. Stel dat de douane het kistje vindt. Juan Luis weet dat ik het bij me heb. Maar hij weet niet of ik het in mijn handbagage vervoer of in mijn koffer. Hij is degene die me heeft verzocht het mee te brengen. Natuurlijk heb ik zoiets nog nooit eerder gedaan. Ik heb er geen ervaring mee.

Het wachten duurt lang. Terwijl Eva naar de reis vraagt en hoe ik me voel, zit ik met klamme handen af te wachten.

‘Het duurt wel lang, hè’, zeg ik bezorgd.

‘Wen daar maar aan. Dit is Latijns-Amerika, niet Europa. Ergens zijn we gewoon een derdewereldland, niets is hier georganiseerd.’ Juan Luis lacht hardop om zijn eigen opmerking.

Ik pers even mijn lippen op elkaar en haal diep adem. Ondertussen observeer ik mijn vrienden. Caribische trekken, warme uitstraling, Dolce Gabbana jeans, gympen van Armani en op het hoofd een honkbalpet. Karakteristiek voor *Latinos* die het goed hebben. Ik kijk naar buiten en geew. Het is zeven uur en het is al donker. Snel reken ik om dat het in Spanje al één uur ’s nachts is.

Dan komt de chauffeur de ruimte binnen. Met de oude ongeschonden Samsonite. Ik kijk hem vragend aan, maar zijn gezicht is uitdrukingsloos. Ik weet niet zeker of dat me geruststelt. Even later verlaten we de vipruimte en gaan we door een gang naar buiten.

‘Dat gaat gemakkelijk, als je iets wilt vervoeren dan moet je gewoon als een vip reizen’, fluistert Paula. Ik werp haar snel een waarschuwend blik toe.

De chauffeur rijdt de zwarte glanzende jeep voor en laadt de bagage in. De rit naar de hoofdstad, die normaal drie kwartier duurt, neemt anderhalf uur in beslag. Het verkeer is een chaos. Zeker op zondag, verzekert Eva ons.

‘Op dit uur keert iedereen terug van het weekend buiten de stad.’

Ik bedenk dat als ik zelf zou moeten rijden, ik gek zou worden van zoveel verkeer en van de chaos. Paula slaat de wanorde met verbazing gade. Gedeukte auto’s en knetterende brommertjes met een heel gezin erop passeren zowel aan de rechter- als linkerkant. Maar zo gaat dat in Latijns-Amerika, waar men zich schikt naar de grilligheid van het leven en vertrouwt op God. Alle ongemak wordt geaccepteerd als een gift van de ‘Here uit de Hemel’ en voor elk geschenk wordt gedankt, ook als het minder aangenaam is. David parkeert de auto in de garage en draagt de koffers naar de lift. Even later betreden we het prachtige en ruime penthouse van mijn vrienden.

‘Misschien willen jullie eerst even douchen en uitrusten?’

Eva laat zien hoe de afstandsbediening van de airco werkt en ik zie met verbazing dat er een donzen dekbed op het bed ligt.

‘Graag.’

‘Zullen we over een uurtje op het dakterras afspreken?’

Het liefste zou ik na het douchen gaan slapen, maar ik begrijp dat mijn vrienden er op rekenen om gezamenlijk te eten. Zodra Eva de kamer heeft verlaten, maak ik de koffer open. Onder een stapeltje kleren ligt het houten kistje. Precies op de plek waar ik het heb ingepakt. Ik zucht van verlichting. Even strijk ik er met mijn hand overheen. Ik zucht opnieuw. Dan haal ik de tas met Rituals-producten, die ik voor Eva in Se-

villa heb gekocht, uit de koffer en ook het zakje met Eduardo's gouden manchetknopen.

Een half uur later ontmoeten we elkaar op het dakterras dat uitkijkt over de verlichte stad. Verre lichtjes twinkelen in het donker. Het verkeer vertegenwoordigt zich toeterend door de straten. Mopperende kaketoets in een goudkleurige kooi kwetteren zachtjes. Ze zijn uit hun slaap gewekt.

Eva heeft de tafel stijlvol gedekt en een plank met Spaanse hammen en kazen laten opmaken. Achter de bar staat Juan Luis vier cocktails te bereiden. Ik loop naar hem toe en overhandig hem het zakje met de manchetknopen en het kistje. De inhoud weegt zeker een paar kilo. Juan Luis' blik verandert als hij het aanneemt.

'Het houten kistje is van mijn oma geweest. Ik heb de as overgeschept in een plastic zakje. Ik wist niet hoe ik het anders veilig zou kunnen vervoeren.'

Juan Luis slaat zijn armen om me heen.

'*Gracias* Maria, dank je dat je hem bij me hebt gebracht. Ik weet zeker dat hij hier wilde zijn. Eduardo was mijn *hermano*, dat weet je. Dit betekent heel veel voor me. Vind je het goed als ik het bij me houd tot de dag dat we hem gaan uitstrooien?'

'Natuurlijk,' zeg ik. Opeens voel ik me moe en ik neem dankbaar een slokje van de pina colada.

'Hij heeft vier maanden bij mij gestaan. Ik weet zeker dat hij het fijn vindt om een paar dagen dicht bij jou te kunnen zijn.'

SEVILLA, MAART 2018

Terwijl ik de nespressomachine aanzet, klinkt de muziek van Amaral uit de radio. De keuken is een troep, er staan nog vieze pannen van die middag. Ik vind dat niet prettig, ik hou van een opgeruimde en schone keuken. Geen vaat in de gootsteen. Maar ik vecht al jaren tegen de slordigheid van zowel mijn man als mijn dochter in dezen. Eduardo, die de pannen begint af te wassen, weet niet dat de tekst van zijn favoriet Amaral spoedig een belangrijke plaats in gaat nemen. Voor ons beiden.

Het is een fijne middag geweest. Bij de vis hebben we een flesje witte wijn gedronken en daarna een wandeling gemaakt en het over Paula gehad. Over het laatste jaar van haar studie kunstgeschiedenis.

‘Die vijf jaar op de universiteit zijn omgevlogen. Waar blijft de tijd’, zegt Eduardo enigszins melancholiek als de afwas klaar is.

Ik wil zeggen: ‘De tijd gaat soms zo snel dat het me duizelig en bang maakt.’ Maar in plaats daarvan zeg ik: ‘Zal ik voor straks een pompoensoep maken?’

Eduardo knikt instemmend en zingt mee met het nummer terwijl ik de Mercadona-tassen opruim en de Coca-Cola in de koelkast zet. Tijdens de chemokuur is Eduardo verteld dat

het belangrijk is om cola te drinken. Het zou het effect van de chemo stimuleren zodat er meer kans is op genezing. Ik geloof er niet in. Cola kan in mijn ogen alleen maar slecht voor je zijn. Maar Eduardo is genezen. Al zes halfjaarlijkse controles lang zijn er geen sporen meer ontdekt van de longkanker. Als ik de koffiekopjes uit de kast haal, komt Paula luidruchtig de keuken binnen. Ze draagt een trainingsbroek en een T-shirt met gaten.

‘Wat eten we straks?’

Dé standaardzin als ze een weekend bij ons komt doorbrengen. Studenten hebben eeuwig honger; was hun honger naar kennis maar net zo groot.

‘Gooi die kapotte shirts nou eens weg, en kleed je toch eens behoorlijk,’ zegt Eduardo berispemd.

Hoe vaak hebben we al woorden gehad over hoe Paula zich kleedt. Er is geen eer aan te behalen. Kleding interesseert haar niet. Eduardo en ik keuren allebei af hoe onze dochter erbij loopt en we kunnen ons niet voorstellen dat er op de faculteit niets over gezegd wordt. Paula haalt haar schouders op, pakt een banaan uit de koelkast en verdwijnt weer. Ze geeft al lang geen antwoord meer op de opmerkingen over haar shirts. Eigenlijk lijken Paula en haar vader veel meer op elkaar dan ze beiden zouden willen toegeven. Eduardo doet waar hij zin in heeft en heeft lak aan wat anderen van hem vinden. Zijn dochter is in dat opzicht zijn evenbeeld.

Even later verspreidt de geur van koffie zich door de keuken. Eduardo droogt zijn handen en zoekt het nummer van Amaral op zijn telefoon. De stem van de zangeres klinkt door de keuken: *Sin ti no soy nada...* Dan pakt Eduardo me bij mijn middel. Hij draait me om en opent mijn armen. Hij nestelt zich en legt zijn armen om me heen. Zijn handen rusten

ter hoogte van mijn billen. Ik voel zijn ademhaling. Ik ruik zijn haar en bedenk dat hij ruikt naar een frisse ochtend, naar plannen, naar werken, naar het leven. Hij ruikt altijd lekker fris. Eduardo kijkt me aan en even wil ik iets zeggen. Maar ik zeg niets. Ik luister naar de tekst van het nummer. Eduardo strijkt liefkozend zijn hand over mijn hoofd en verstopt zijn neus in mijn lange rode haren.

‘Te quiero,’ zegt hij.

Dat zegt hij iedere dag. Ook al zijn het maar twee woorden en hoor ik ze dagelijks, ik voel me altijd prettig en veilig als hij ze uitspreekt.

‘Sin ti no soy nada,’ zegt hij dan serieus. *‘Cariño,* als ik kom te overlijden, wil je dan dit nummer opzetten tijdens mijn crematie?’

Ik haal mijn hoofd van zijn schouders en kijk hem verward aan. Dan begin ik zomaar te huilen.